

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА
Кафедра інформаційних систем управління

КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ОСТРОГРАДСЬКОГО
Кафедра гуманітарних наук, культури і мистецтва

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА
ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА»
Кафедра українознавства, культури та документознавства

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

XI Всеукраїнської наукової студентської конференції

**«Інформаційні технології і системи в документознавчій сфері»
(Вінниця, 09 квітня 2026 р.)**

Вінниця
2026

*Рекомендовано до друку Вченою радою факультету інформаційних і прикладних технологій
Донецького національного університету імені Василя Стуса
(№ 11 від 22.04.2026)*

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Голова редакційної колегії: *Г. П. Лукаш*, професор кафедри інформаційних систем управління, доктор філологічних наук, професор.

Відповідальний секретар редакційної колегії: *Т. М. Яворська*, доцент кафедри інформаційних систем управління, кандидат педагогічних наук, доцент.

Сегеда С. А. – доктор економічних наук, професор;

Анісімова О. М. – доктор економічних наук, професор (заступник голови);

Прігунов О. В. – кандидат економічних наук, доцент;

Тур О. М. – доктор наук з соціальних комунікацій, доцент, професор;

Чередник Л. А. – кандидат філологічних наук, доцент.

З-415 Збірник матеріалів XI Всеукраїнської наукової студентської конференції «Інформаційні технології і системи в документознавчій сфері» (м. Вінниця, 09 квітня 2026 р.) / ред. кол. Г. П. Лукаш, О. М. Анісімова та ін. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2026. 168 с.

Збірник містить матеріали доповідей здобувачів вищої освіти, які оприлюднені в межах XI Всеукраїнської наукової студентської конференції «Інформаційні технології і системи в документознавчій сфері». Матеріали збірника розкривають роль і значення історії та міжнародного досвіду дослідження документознавства й інформаційної діяльності. Подано інформацію про інновації в документознавстві. Розглядаються проблеми документознавства та інформаційної діяльності в сучасному світі.

Видання розраховане на науковців, викладачів, аспірантів, здобувачів вищої освіти.

УДК 004.91:005.92(082)

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ДОКУМЕНТ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРИ ХХІ СТ.

<i>Буга Анастасія Анатоліївна (наук. керівник – канд. наук з соц. ком., доцент Василенко В. Ю.)</i> КЕРУВАННЯ ДОСТУПОМ ДО ІНФОРМАЦІЇ В СЕРЕДОВИЩІ ЕЛЕКТРОННИХ ДОКУМЕНТІВ	7
<i>Гориславець Аліна Дмитрівна (наук. керівник – канд. філол. наук, доцент Дерев'янка Л. І.)</i> ФУНКЦІОНАЛЬНІ МОЖЛИВОСТІ СИСТЕМ ЕЛЕКТРОННОГО ДОКУМЕНТООБІГУ В КАДРОВОМУ ДІЛОВОДСТВІ.....	10
<i>Кириленко Олександра Андріївна (наук. керівник – д-р екон. наук, професор Анісімова О. М.)</i> ОСНОВНІ НАПРЯМИ ЗАСТОСУВАННЯ ЦІ В РОБОТІ З ДОКУМЕНТАМИ ТА ЇХ РОЗВИТОК У ДОКУМЕНТОЗНАВСТВІ.....	12
<i>Країло Олександра Олександрівна (наук. керівник – канд. екон. наук, доцент Сивицька І. Г.)</i> ДОКУМЕНТАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МАСШТАБНИХ ЗАХОДІВ НА ПРИКЛАДІ МОЛОДІЖНОГО ФОРУМ-ФЕСТИВАЛЮ «МОЛОДІЄ»	14
<i>Лустюк Єлизавета В'ячеславівна (наук. керівник – ст. викладач Костенко М. С.)</i> ВИВЧЕННЯ ВЛАСТИВОСТЕЙ ДОКУМЕНТНИХ ПОТОКІВ ЯК НАПРЯМ ВІТЧИЗНЯНИХ ДОКУМЕНТОЗНАВЧИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	17
<i>Павлюк Крістіна Ігорівна (наук. керівник – канд. пед. наук, доцент Яворська Т. М.)</i> КЛАСИФІКАЦІЯ ДОКУМЕНТІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ.....	20
<i>Тімченко Максим Сергійович (наук. керівник – канд. філол. наук, доцент Литвинська С. В.)</i> МАНІПУЛЯЦІЯ ОФІЦІЙНИМИ ДОКУМЕНТАМИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ІНФОРМАЦІЙНИХ ВОЄН.....	23
<i>Черняк Яків Сергійович (наук. керівник – д-р екон. наук, професор Анісімова О. М.)</i> ВРАЗЛИВОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТАЄМНОСТІ ГОЛОСУВАННЯ В ДОКУМЕНТАЦІЙНОМУ ТА ТЕХНІЧНОМУ ВИМІРАХ.....	25
<i>Чорний Денис Андрійович (наук. керівник – канд. філол. наук, доцент Дерев'янка Л. І.)</i> ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ З ЕЛЕКТРОННИМИ ЗВЕРНЕННЯМИ ГРОМАДЯН НА ПІДПРИЄМСТВАХ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА НАПРЯМИ РОЗВИТКУ	29
<i>Яковенко Крістіна Андріївна (наук. керівник – канд. екон. наук, доцент Пригунов О. В.)</i> АДАПТИВНЕ МІКРОНАВЧАННЯ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ ПОДОЛАННЯ КАДРОВОГО ДЕФІЦИТУ В МСБ.....	31

СЕКЦІЯ 2. ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ

І ТЕХНОЛОГІЇ В УПРАВЛІННІ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ

<i>Жук Андрій Дмитрович (наук. керівник – канд. пед. наук, доцент Сілкова Г. В.)</i> БІБЛІОМЕТРИЧНИЙ АНАЛІЗ ЯК ПІДґРУНТЯ ІНФОРМАЦІЙНО- АНАЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У СИСТЕМІ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	34
<i>Кузьмич Анна Сергіївна (наук. керівник – старший викладач Стаценко Д. В.)</i> ПРОБЛЕМА ДУБЛЮВАННЯ ДАНИХ У ЦИФРОВОМУ ПРОСТОРИ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ВИРІШЕННЯ	37
<i>Левченко Марина Русланівна (наук. керівник – канд. техн. наук, старший викладач Поремський Ю. В.)</i> ІНФОРМАЦІЙНА СИСТЕМА ЯК ЗАСІБ ПІДТРИМКИ ПІДГОТОВКИ ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ З КОМП'ЮТЕРНИХ НАУК.....	39
<i>Лукашова Карина Олександрівна (наук. керівник – д-р філос. наук Савонова Г. І.)</i> ІНТЕГРАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ В УПРАВЛІННІ ОСВІТНІМ ЗАКЛАДОМ	42

<i>Комар Анастасія Андріївна (наук. керівник – д-р філол. наук, професор Шкіцька І. Ю.)</i> КОМПЕТЕНЦІЇ З ІНОЗЕМНИХ МОВ У РОБОТІ ПРАЦІВНИКА БІБЛІОТЕКИ.....	83
<i>Лугова Руслана Павлівна (наук. керівник – магістр державного управління Чиркова М. Ю.)</i> СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕК	86
<i>Мазняк Вікторія Владиславівна (наук. керівник – канд. філол. наук, доцент Чередник Л. А.)</i> ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ БІБЛІОТЕК: АДАПТАЦІЯ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ В УКРАЇНІ.....	88
<i>Медяник Валерія Романівна (наук. керівник – канд. філол. наук, доцент Мізіна О. І.)</i> АНАЛІЗ СУЧАСНИХ БІБЛІОТЕЧНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ ДЛЯ АВТОМАТИЗОВАНОЇ ОБРОБКИ ОБЛІКУ БІБЛІОТЕЧНОГО ФОНДУ	91
<i>Мідловець Катерина Юріївна (наук. керівник – д-р іст. наук, професор Передерій І. Г.)</i> ЦИФРОВІ ІННОВАЦІЇ ТА АВТОМАТИЗАЦІЯ СЕРВІСІВ ЯК ЧИННИК ТРАНСФОРМАЦІЇ СОЦІОКУЛЬТУРНОГО ПРОСТОРУ ПУБЛІЧНОЇ БІБЛІОТЕКИ: АНАЛІТИЧНИЙ АСПЕКТ	94
<i>Пікалова Валерія Володимирівна (наук. керівник – д-р іст. наук, професор Передерій І. Г.)</i> ВЕРИФІКАЦІЯ ІНФОРМАЦІЇ В БІБЛІОТЕЧНІЙ ПРАКТИЦІ: ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ ТА СТРАТЕГІЇ ЗАХИСТУ АУДИТОРІЇ ВІД ДЕЗІНФОРМАЦІЇ.....	97
<i>Поберейко Віра Тарасівна (наук. керівник – д-р філол. наук, професор Шкіцька І. Ю.)</i> INSTAGRAM ЯК ПЛАТФОРМА РЕАЛІЗАЦІЇ ВІЗУАЛЬНО-КОМУНІКАЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ БІБЛІОТЕКИ	101
<i>Салюк Діана Віталіївна (наук. керівник – магістр державного управління Чиркова М. Ю.)</i> РОЛЬ ЦИФРОВИХ СЕРВІСІВ У ФОРМУВАННІ ІМІДЖУ БІБЛІОТЕКИ	104
<i>Слободянюк Ангеліна Олександрівна (наук. керівник – д-р екон. наук, професор Анісімова О. М.)</i> ВІЗУАЛЬНИЙ ОБРАЗ БІБЛІОТЕКИ ЯК ЧИННИК КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ В ЦИФРОВОМУ ПРОСТОРІ	106
<i>Чурикова Валерія Олегівна (наук. керівник – д-р іст. наук, професор Передерій І. Г.)</i> КОМУНІКАЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ БІБЛІОТЕК У ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ: МОДЕЛІ, ІНСТРУМЕНТИ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ.....	109
СЕКЦІЯ 5. ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	
<i>Білик Михайло Романович (наук. керівник – канд. екон. наук, доцент Прігунов О. В.)</i> ІНФОРМАЦІЙНИЙ СУПРОВІД НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	113
<i>Васильчук Дарія Валеріївна (наук. керівник – ст. викладач Бабенко Ж. В.)</i> ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ У ПРОЦЕСІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (на прикладі застосування «ДіЯ»).....	115
<i>Головка Анна Анатоліївна (наук. керівник – магістр державного управління Чиркова М. Ю.)</i> СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВИКОРИСТАННЯ ОНЛАЙН-ПЛАТФОРМ РЕКРУТИНГУ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ РИНКУ ПРАЦІ	117
<i>Карпенко Анна Сергіївна (наук. керівник – старший викладач Стаценко Д. В.)</i> АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ЦИФРОВИХ КОМУНІКАЦІЙ У ФОРМУВАННІ БРЕНДУ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ	120
<i>Коваль Оксана Сергіївна (наук. керівник – д-р філол. наук, професор Шкіцька І. Ю.)</i> МУЗЕЙНА ІНКЛЮЗІЯ: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ТА ПРАКТИЧНІ РІШЕННЯ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРІ	122

5. Каштанова Т. В. Автоматизовані бібліотечні інформаційні системи: Реалії сьогодення. *Науково-інноваційний розвиток агровиробництва як запорука продовольчої безпеки України: вчора, сьогодні, завтра: матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Київ, 28–29 вер. 2023 р.)*. Київ, 2023. С. 96–98.

6. Шило О., Щегельська К. Зарубіжний досвід використання АБІС КОНА. *Науково-педагогічні студії*. 2024. № 8. С. 301–312.

УДК 027.022:021.1]-044.922:004.77]:316.772

Мідловець Катерина Юріївна
(*наук. керівник – д-р іст. наук, професор Передерій І. Г.*)
Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка», м. Полтава

ЦИФРОВІ ІННОВАЦІЇ ТА АВТОМАТИЗАЦІЯ СЕРВІСІВ ЯК ЧИННИК ТРАНСФОРМАЦІЇ СОЦІОКУЛЬТУРНОГО ПРОСТОРУ ПУБЛІЧНОЇ БІБЛІОТЕКИ: АНАЛІТИЧНИЙ АСПЕКТ

Анотація. У роботі розглянуто цифрову трансформацію публічних бібліотек як чинник формування інклюзивного освітнього та соціокультурного простору. Проаналізовано роль автоматизації сервісів і впровадження міжнародних стандартів у модернізації бібліотечно-го обслуговування. Окреслено основні виклики цифровізації (кібербезпека, цифрові компетентності персоналу, цифрова нерівність) та визначено критерії оцінювання ефективності цифрових бібліотечних сервісів. На основі аналізу міжнародного й українського досвіду обґрунтовано значення трансформації бібліотеки як сучасного соціокультурного інституту для розвитку критичного мислення та інформаційного суспільства.

Ключові слова: цифрова трансформація, публічна бібліотека, цифрові бібліотечні сервіси, автоматизація (АБІС), соціокультурний простір, інклюзивність бібліотечних послуг, цифрова компетентність, оцінювання ефективності.

Цифрова трансформація публічних бібліотек є системним процесом, що означає не лише технологічне оновлення галузі, а й зміну функціональної ролі бібліотеки як соціокультурного інституту в умовах розвитку інформаційного суспільства. Протягом останніх десятиліть бібліотека суттєво змінила свій образ: із традиційного книгосховища вона перетворилася на динамічний соціокультурний центр, що акумулює, опрацьовує й поширює інформацію у відповідь на потреби громади. Такий перехід не є суто технічним – він торкається глибинних засад бібліотечної місії, переосмислюючи роль установи в контексті доступу до знань, підтримки освіти впродовж життя та збереження культурної ідентичності. Впровадження автоматизованих бібліотечно-інформаційних систем (АБІС), електронних каталогів відкритого доступу (ОРАС), мобільних застосунків і хмарних технологій кардинально змінює як організацію внутрішніх бібліотечних процесів, так і характер взаємодії бібліотеки з читачем і суспільством загалом. Як зазначає О. С. Онищенко, цифровізація є стратегічним шляхом розвитку бібліотечної сфери, що охоплює не лише технологічне оновлення, а й трансформацію змісту та якості бібліотечного обслуговування [3]. У цьому контексті соціо-

культурний простір бібліотеки набуває принципово нових вимірів, зумовлених як зміною очікувань користувачів, так і розширенням технологічних можливостей установи.

Отже, соціокультурний простір бібліотеки трансформується з пасивного середовища збереження знань у активну платформу взаємодії, навчання та комунікації, що інтегрує освітні, культурні та інформаційні практики.

Ключовим наслідком автоматизації є перерозподіл фахового ресурсу бібліотекаря. Передача рутинних операцій – каталогізації, обліку фонду, формування статистики, управління абонементом – програмним комплексом звільняє фахівця для виконання функцій якісно іншого рівня. Бібліотекар дедалі більше набуває рис культурного менеджера, медіатора суспільного діалогу та проєктного координатора: він організовує тематичні лекторії, книжкові клуби, виставки, медіаосвітні програми для різних вікових груп, а також провадить індивідуальне консультування у сфері інформаційної грамотності та критичного оцінювання джерел. Дослідження О. В. Івашкевич підтверджує, що цифрова трансформація бібліотек України зумовлює не лише технологічне переоснащення, а й зміну самої моделі бібліотечної діяльності, в центрі якої опиняється читач із його індивідуальними інформаційними потребами [2]. Отже, автоматизація не витісняє людський вимір бібліотечної роботи, а надає йому якісно нового змісту: бібліотекар перестає бути реєстратором і стає провідником у світі інформації та культури. Технологія у цьому вимірі постає не самоціллю, а інструментом поглиблення гуманістичної місії установи.

Впровадження ОРАС та онлайн-платформ суттєво розширює аудиторію бібліотеки, долаючи географічні, часові та фізичні бар'єри. Цілодобовий доступ до каталогів, можливість дистанційного бронювання видань, онлайн-поновлення абонементу і персоналізовані рекомендаційні сервіси відповідають очікуванням сучасного користувача, який звик взаємодіяти з сервісами у режимі «тут і зараз».

Аналіз практики впровадження цифрових бібліотечних сервісів у зарубіжних країнах свідчить, що найбільш ефективними є рішення, які поєднують автоматизацію внутрішніх процесів із персоналізованими сервісами для користувачів, оскільки саме вони забезпечують зростання відвідуваності та рівня задоволеності аудиторії. Зокрема, у Данії публічні бібліотеки впровадили національну цифрову платформу eReolen, яка забезпечує доступ до електронних книг та аудіо-ресурсів із персоналізованими рекомендаціями, що сприяло зростанню використання бібліотечних ресурсів користувачами [5]. В Україні публічні бібліотеки активно впроваджують електронні каталоги відкритого доступу (ОРАС) та дистанційні сервіси обслуговування, що дає змогу користувачам здійснювати пошук, бронювання й замовлення видань онлайн. Прикладом є діяльність Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого, яка забезпечує доступ до електронного каталогу та цифрових ресурсів через офіційний вебсайт, що сприяє розширенню аудиторії та підвищенню доступності бібліотечних послуг.

Особливого значення набуває інклюзивний потенціал цифрових бібліотечних послуг: люди з обмеженими можливостями здоров'я отримують доступ до адаптованих електронних ресурсів; жителі віддалених районів – до фондів, фі-

зично недосяжних для них раніше; молодь – до форматів, звичних у цифровому середовищі (подкасти, електронні книги, інтерактивні виставки).

Як свідчать матеріали Всеукраїнської громадської організації «Українська бібліотечна асоціація», дотримання міжнародних стандартів MARC 21, RDA, z39.50/OAI-PMH під час впровадження АБІС забезпечує технологічну сумісність бібліотечних систем, їх інтегрування у національні та міжнародні проєкти, зокрема зведені каталоги та національну електронну бібліотеку [4]. Це принципово змінює природу бібліотечного сервісу: з разового відвідування – до сталої цифрової взаємодії між читачем і установою, що виходить за межі фізичного простору.

Наприклад, публічні бібліотеки країн ЄС активно впроваджують електронні каталоги, мобільні застосунки та дистанційні сервіси обслуговування, що допомагає значно підвищити доступність фондів і рівень залученості користувачів, особливо серед молоді та жителів віддалених територій.

Попри беззаперечні переваги, цифрова трансформація бібліотечних установ пов'язана з низкою системних викликів. По-перше, постає питання безперервного підвищення цифрової компетентності персоналу: технологічне середовище оновлюється значно швидше, ніж традиційні програми фахової підготовки, що зумовлює необхідність гнучких форм навчання – онлайн-курсів, воркшопів, міжінституційного обміну досвідом. Дослідження С. Бережної та О. Коробкіної, присвячене цифровізації наукових бібліотек закладів вищої освіти, підтверджує, що успішна цифрова трансформація потребує системної перебудови всієї моделі бібліотечної діяльності, а не лише точкового впровадження окремих технологічних рішень [1]. По-друге, актуалізується проблема захисту персональних даних користувачів та інформаційної безпеки систем, особливо в умовах воєнного стану та зростання кіберзагроз. По-третє, існує реальний ризик посилення цифрової нерівності серед різних соціальних груп: частина потенційних читачів може бути виключена з простору цифрових послуг через брак пристроїв, навичок чи інтернет-з'єднання. Подолання цих викликів вимагає комплексної стратегії, яка органічно поєднує технологічну модернізацію з гуманістичними цінностями бібліотечної справи.

Ефективність цифрової трансформації бібліотек доцільно оцінювати за показниками рівня відвідуваності (фізичної та онлайн), ступеня залученості користувачів до цифрових сервісів, кількості використаних електронних ресурсів, а також рівня цифрової грамотності аудиторії. Важливим індикатором є також здатність бібліотеки забезпечувати інклюзивний доступ до інформації та адаптувати сервіси до потреб різних соціальних груп. Публічна бібліотека, що усвідомлено інтегрує цифрові інновації у свою місію, здатна перетворитися на ефективний майданчик для розвитку громади, формування критичного мислення та збереження культурної пам'яті в умовах інформаційної доби.

Список використаних джерел

1. Бережна С., Коробкіна О. Цифровізація наукової бібліотеки ЗВО: сучасний стан та перспективи. *Новий Колегіум*. 2023. № 3(111). С. 55–59.

2. Івашкевич О. В. Цифрова трансформація бібліотек України: сьогодення та перспективи. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2021. № 2. С. 50–56.
3. Онищенко О. С. Цифровізація – стратегічний шлях розвитку бібліотечної сфери. *Бібліотечний вісник*. 2021. № 4. С. 3–9.
4. Заява щодо впровадження та застосування інформаційних систем у бібліотеках: Укр. бібл. асоц. Київ: УБА, 2021. URL: <https://ula.org.ua/news/4728> (дата звернення: 20.03.2025).
5. Skøtt Bo. Democracy, digitisation and public libraries. *Digital Library Perspectives*. 2021. Vol. 37(3). P. 305–323. URL: <https://doi.org/10.1108/DLP-11-2020-0118>

УДК: 021.1:[323.266:004.56]:004.966.5

Пікалова Валерія Володимирівна
(наук. керівник – д-р іст. наук, професор Передерій І. Г.)
Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка», м. Полтава

ВЕРИФІКАЦІЯ ІНФОРМАЦІЇ В БІБЛІОТЕЧНІЙ ПРАКТИЦІ: ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ ТА СТРАТЕГІЇ ЗАХИСТУ АУДИТОРІЇ ВІД ДЕЗІНФОРМАЦІЇ

Анотація. У тезах розглянуто роль верифікації інформації як однієї з головних функцій сучасної бібліотеки у боротьбі з поширенням дезінформації. Розглянуто концепцію інформаційної грамотності, що виступає теоретичною базою для реалізації бібліотечної практики перевірки достовірності інформації. Визначено ключові цифрові інструменти та методи верифікації, зокрема CRAAP-тест, метод SIFT, TRAAP-тест, платформи фактчекінгу та технології штучного інтелекту. На прикладі міжнародного досвіду Публічної бібліотеки Торонто та бібліотеки Чиказького університету продемонстровано ефективність системного впровадження цифрових стратегій, спрямованих на захист аудиторії від дезінформації.

Ключові слова: верифікація, інформаційна грамотність, дезінформація, бібліотека, фактчекінг, інформаційна аналітика.

У епоху стрімкого розвитку цифрових технологій та посилення інформаційного протистояння бібліотеки як суспільні інституції зазнають істотних змін. Традиційно бібліотеки виконували функції зберігання та забезпечення доступу до інформації. Нині – це верифікація інформації, захист аудиторії від деструктивного впливу та формування у суспільстві критичного мислення. Ключову роль у цьому питанні відіграє Міжнародна федерація бібліотечних асоціацій (IFLA), яка у 2018 році оприлюднила заяву щодо фейкових новин, у якій розробила рекомендації для урядів і бібліотек та окреслила комплекс інструментів протидії недостовірному контенту [10]. У документі йдеться про Інтернет-маніфест IFLA (2014) і Заяву про цифрову грамотність (2017), які розкривають роль бібліотек у сприянні користувачам щодо застосування цифрових інструментів та критичного опрацювання інформації. Серед ключових рекомендацій для урядів – інвестування в програми медіа- та інформаційної грамотності для людей різного віку відповідно до сучасних потреб, зокрема через бібліотеки та школи як складник досягнення освітніх цілей Порядку денного ООН до 2030 року [10]. Ці рекомен-